

ΚΛΕΙΩ

H. Leutgebriq. gr.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ

ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΔΕΙΠΝΙΑ

Τόμος Β'.

ΑΡΙΘΜ. 40.

Συνδρομή, δροχομένη ἀπὸ 1. Ιανουαρίου καὶ 1. Ιουλίου ἵστου, ἰξάμηνος μόνον
καὶ προπληρωτικά: Πανταχοῦ φεύγει. Χρ. 10 ἡ μάρκ. 8.

ΕΤΟΣ Β.

τῇ 15/27. Αὐγούστου 1886.

Ο ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ ΒΙΓΚΙΟΣ.

Ο Λεονάρδος Βίγκιος, ὁ πρὸ τοῦ Ραφαὴλ μέγιστος τῆς ἀνθρωπότητος ζωγράφος, φαίνεται συνενῶν ἐν ἔαυτῷ ὅλας τὰς ἴδιορρυθμίας τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἐποχῆς του. Ὅπο τῶν συγχρόνων του ἐθεωρεῖτο ὡς τὸ μᾶλλον ἀξιοθαυμαστὸν θάυμα τοῦ πλήρους θαυμάτων αἰώνος του. Ὁξὺς τὸν χαρακτῆρα καὶ εὐκίνητος τὸν νοῦν ἐν τῇ νεανικῇ του ἥλικια, ἀνὴρ γενόμενος ἐτέραπτη εἰς τὴν μελέτην τῶν ἐπιστημῶν, οὕτως ὥστε ἐν τῇ πρεσβυτικῇ του ἥλικια τὸν βλέπομεν ἔμπροσθεν μας ὡς τὸ ἴδεωδες πρότυπον σοφοῦ, ὅστις μετὰ παραγωγικῆς δυνάμεως συνήνου ἐν ἔαυτῷ καὶ ἐπιστήμην καὶ καλλιτεχνίαν.

Ο Βίγκιος δὲν ἦτο μόνον γλύπτης καὶ ζωγράφος, ἀλλὰ καὶ μέγας μαθηματικὸς καὶ ὁ δεξιώτερος μηχανικὸς τῶν χρόνων του. Δὲν ἦτο μόνον ἀρχιτέκτων πρώτης τάξεως, ἀλλὰ καὶ εὐφάνταστος ποιητὴς καὶ στιχουργός, ἐξ ὑπογύνου αὐτοσχεδιάζων τὰς ὑψηλοτέρας ὑποθέσεις. Ἐν τῇ τέχνῃ τοῦ αὐτοσχεδίως στιχουργεῖν ὁ Λεονάρδος ὑπὲν διεθετοῦσαν τῶν συμπατριωτῶν του ὑπερηκοντίσθη, οὕτως ὥστε ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ δουκὸς τοῦ Μιλάνου ἡ ἀγαστοτέρα τῶν ἀπολαύσεων ἦτο ν' ἀκούσων αὐτού.

ΚΛΕΙΩ. ΤΟΜΟΣ Β'.

τὸν ἀπαγγέλλοντα τοὺς αὐτοσχεδίους στίχους του καὶ συγχρόνως προύοντα τὴν περιώνυμον βάρβιτόν του.

Ἐκ τῶν χειρογράφων του μανθάνομεν, ὅτι τὸ μεγαλοφυὲς τοῦτο ἐγκυλοπαιδικὸν πνεῦμα πολλὰ εἶχε λύσει τῶν μεγαλειτέρων προβλημάτων καὶ πολλὰς εἶχεν ἐπινοήσει ἐφεύρεσις, αἴτινες, μετὰ πάροδον πολλοῦ χρόνου ἐπαναληφθεῖσαι ὑπὸ ἄλλων, συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀναμόρφωσιν ὅλων τῶν ἐπιστημονικῶν θεωρῶν τῶν προηγουμένων χρόνων. Ἐκ τῶν αὐτῶν ἐπίσης χειρογράφων ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ Λεονάρδος Βίγκιος δόσον ἀφορᾷ πρὸς τὸ ἥλιακὸν ἥμαν σύστημα εἶπεν ἀκριβῶς τὰ αὐτά, ἀνατόπιν ἐδίδαξεν δι Γαλιλαῖς, δι Κέπλερος, δι Καστέλλης καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι γενόμενοι ἀστρονόμοι. Τὸ σύστημα τοῦ Κοπερνίκου, τὸ δόπον οὕτως πρωτηνοῦ φοράν ἐπαρουσίασεν εἰς τὸν κόσμον ἐν ἔτει 1543 ἐν τῷ ἔργῳ του „De orbium celestium revolutionibus“, ἐβδομήκοντα ἔτη πρότερον τὸ εἶχε φαντασθῆναι πλάσει δι νοῦς τοῦ Λεονάρδου, ὅστις παρίσταται ἡμῖν ὡς μεγαλοφυὴς προφήτης καὶ εἰς αὐτὰ τὰ γεωλογικὰ ζητήματα, τὰ δοπιά ἐξηγριβώμησαν ἐπὶ τὸ εὐκρινέστερον διὰ τῶν ἐπ' ἐσχάτων

ΚΑΡΔΙΟΣ ΗΛΑΤΟΥ.

τῶν χρόνων γενομένων ἀνακαλύφεων. Καθ' ἥν ἐποχὴν ἡ φαντασία μόνον ὀδήγηει καὶ ἔχειραγώγει πάσας τὰς πρὸς τὴν φύσιν ἀναγομένας ἐπιστήμας καὶ τὴν φιλοσοφίαν αὐτὸς ἥν δὲ πρώτος ἐφαρμοστής τοῦ ἀξιωμάτος τοῦ Βάκωνος, ὅτι δηλαδὴ μόνον ἡ παρατήρησις καὶ ἡ πεῖρα δύναται νὰ μᾶς βοηθήσῃ εἰς τὴν σπουδὴν καὶ γνῶσιν τῶν πραγμάτων τῆς φύσεως.

Ο Λεονάρδος ἐγεννήθη τῷ 1452 ἐν Βίντσῃ, κωμοπόλει κειμένη ἔγγυς τῆς Φλωρεντίας ἐπὶ τῆς κατωτέρας κοιλάδος τοῦ ποταμοῦ Ἀρνου. Ο πατὴρ αὐτοῦ, ἐπίσημος καὶ εὔπορος νομοραμῆς τῆς Φλωρεντίας, ἐγκαίρως διεῖδε τὰ ἔκτακτα φυσικὰ προσόντα τοῦ μίου του καὶ ἐπεμψεν αὐτὸν ὡς μαθητὴν εἰς τοὺς ἐπισημοτέρους διδασκάλους τῆς τότε ἀκαδημαϊκούς Φλωρεντίας. Παῖς ἡδη ὁνδρὸς Λεονάρδος εἶχε μεγάλην κλίσιν πρὸς τὰ μαθηματικὰ καὶ τὴν Μουσικὴν, καὶ διὰ τῶν μαθηματικῶν αὐτοῦ γνώσεων ἐνός ἐκ νεαρωτάτης ἡδη ἡλικίας τοὺς νόμους τῆς μουσικῆς ἀρμονίας καὶ ἀπέκτησε τόσην ἐπιτελείτητα περὶ τὸ βαρβιτίζειν, ὡςτε δὲν τῷ ἡρει πλέον τὸ τότε ἐν χρήσει σχῆμα τῆς βαρβίτου. Ἐφεῦρε λοιπὸν ὁ νεαρὸς καλλιτέχνης ἰδίαν λύραν καὶ ἐπ' αὐτῆς ἔπαιξε τὰς ἰδίας του συνθέσεις.

Αλλὰ μετ' ὀλίγον ἀντὶ τῶν μουσικῶν ἀσχολιῶν ἐπροτίμησε νὰ ζωγραφῇ καὶ νὰ πλάττῃ πρότυπα ἐκ πηλοῦ καὶ κηροῦ. Ἐν τῇ τέχνῃ δὲ ταύτῃ ἀπέκτησε μετὰ μικρὸν τόσην δεξιότητα, ὡςτε ὁ πατὴρ του ἐζήτησε τὰς συμβουλὰς τοῦ Ἀνδρέου Βεροκκίου (1432—1488), γλύπτου καὶ ζωγράφου ἐκ τῶν τότε διακρινομένων. Ο ἔμπειρος οὐτος ἀνήρ κατενόησεν, ὅτι ἡ κλίσις τοῦ παιδὸς πρὸς τὴν γλυπτικὴν καὶ ζωγραφικὴν ὑπερέβαινε τὴν πρὸς τὴν μουσικὴν ἀγάπην καὶ παρέλαβεν αὐτὸν, καίτοι νεαρώτατον εἰσέτι ὄντα, ὡς μαθητὴν παρ' ἑαυτῷ.

Μέχρι τῆς ἐφηβικῆς του ἡλικίας ὁ Λεονάρδος ἀνέπτυξεν ἀκαταπόνητον ἐπιμέλειαν ἀσχολούμενος ἐναλλάξ ὅτὲ μὲν εἰς τὰ μαθηματικὰ καὶ τὴν ἀστρονομίαν, ὅτὲ δὲ μελετῶν τὰς ἐνεργείας τοῦ φωτὸς καὶ τῆς σκιᾶς, τὴν μουσικὴν καὶ τὴν βοτανικήν, τὴν ἴστοριαν, τὴν ἀνατομίαν καὶ τὴν ὅρχιτονικήν. "Οτι δὲ ἡ μαγεία, ἥν ἐξήσκουν ἐπ' αὐτὸν αἱ ἐπιστῆμαι καὶ αἱ τέχναι, δὲν ἡδυνήθην ὑπὸ ἀποξενώσῃ τὸν φιλομαθῆ καὶ εὐδίσμητον νεανίαν ἀπὸ τοῦ πραγματικοῦ βίου, ἀποδεικνύουσι δύο μεγαλεπήβολα σχέδια χρονολογούμενα ἀπὸ τῆς νεανικῆς του ἡλικίας.

Η ἐκκλησία τοῦ ἀγίου Λαυρεντίου εἶχε, κατὰ τὴν ἔκφρασιν αὐτοῦ τοῦ Λεονάρδου, „γεννηθῆ ἄνευ ποδῶν“. Τὰ θεμέλια τῆς ἐκκλησίας ταύτης ἥσαν πολὺ χαμηλὰ καὶ ἡπειλουν νὰ συμπαρασύρωσιν εἰς πτῶσιν ἀπαν τὸ ἐπ' αὐτῶν στηριζόμενον οἰκοδόμημα. Ο Λεονάρδος λοιπὸν ἐπενόησε σχέδιον, καθ' ὃ διὰ μοχλῶν ὑπὸ ἀνυψώσῃ ὅλην τὴν ἐκκλησίαν καὶ νὰ θέσῃ αὐτὴν ἐπὶ ἀναλόγως ὑψηλῶν καὶ στερεῶν θεμελιῶν. Ἐπὶ αἰώνας δλοκλήρους ἐμεώρησαν τὸ σχέδιον τοῦτο ὡς ἀποκύημα νόσηρᾶς φαντασίας, ἔως οἱ Ἀγγλοι πρὸ ἐξηκονταετίας περίπου ἐπραξαν τὸ αὐτό, ἀνυψώσαντες, συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ Λεονάρδου, τὸν ὑπερμεγέθη φάρον τῆς Σουνδερλάνδης καὶ τοποθετήσαντες αὐτὸν εἰς ἀλλην ἀπομεμακρυσμένην τῆς ἀρχικῆς καὶ καταλληλοτέρων θέσεων. Τὸ δεύτερον δὲ σχέδιον ἐκ τῶν νεανικῶν χρόνων τοῦ ἡμετέρου καλλιτέχνου ἵν νὰ μεταβάλῃ τὸν ποταμὸν Ἀρνον εἰς πλωτὴν διώρυγα μέχρι τῆς πόλεως Πίσης. Τὸ σχέδιον τοῦτο ἐπραγματοποιήθη δύο περίπου αἰώνας βραδύτερον.

Η μεγαλειτέρα ἡδονὴ τοῦ ἡμετέρου καλλιτέχνου ἦτον

ὅμως νὰ ἀντιγράφῃ τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως, συγχρόνως δὲ καὶ νὰ πλάττῃ πρότυπα κεφαλῶν ἐκ πηλοῦ, τὰ ὄποια κατόπιν ἵνα προφυλάξῃ ἀπὸ τῆς ἀποξηράνσεως ἐκάλυπτε διὰ λεπτῶν ὑφασμάτων βεβρεγμένων διὰ γυψίνου ὕδατος. Τὰς εἰκόνας του ἐσχεδίαζε συχνάκις ἐπὶ λίαν λεπτοῦ ὑφάσματος ἥ ἐπὶ χόρτου, δὲ καὶ ἀνέπτυσσε τόσην ἀβρότητα, καθαριότητα καὶ δύναμιν εἰς τὰς χαρασσομένας γραμμάτες, ὡςτε οι σύγχρονοι του, ἀπαντες θαυμάζοντες αὐτόν, ἔλεγον, διὰ οὐδεὶς ζωγράφος θὰ ἡδύνατο ποτε ν' ἀναδειχθῇ κατὰ τοῦτο ἀνώτερός του.

Καὶ χωρὶς νὰ ἐμβαθύνῃ τις πολὺ εἰς τὴν ἔξετασιν καὶ μελέτην τῶν πολλαπλῶν ἔργων τοῦ Λεονάρδου Βιγκίου, διὰ τῆς μόνης αὐτῶν ἀπαριθμήσεως πείθεται, ὅτι ἡ φυσικὴ του, κλίσις πρὸς τὴν ζωγραφικὴν ἦτο μεγαλειτέρα τῆς πρὸς τὴν πλαστικὴν ῥοπῆς, καὶ δικαίως, ὡς πολλάκις παρετηρήθη καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους μεγαλοφυεῖς καλλιτέχνας, αὐτὸς οὐτος δ ζωγράφος τὴν ἐλαχίστην ἀπένεμε προσοχὴν καὶ ἀξίαν ἀκριβῶς εἰς τὴν τέχνην ἐκείνην, ἐν ᾧ ἦτον ἐκ φύσεως διὰ τῶν ἐπιφυνωτέρων χαρισμάτων πεπροκισμένος.

Μετὰ φλογεροῦ ζήλου κατεγίνετο ἀδιακόπως μελετῶν τὰς πολεμικὰς τέχνας. "Εστρεψε τὰ βλέμματά του λοιπὸν πρὸς τὸν μεγαλεπηθύβολά τατον τῶν τότε ἡγεμόνων τῆς Ἰταλίας, τὸν Λουδοβίκον Σφόρτσαν, δεστις εἶχε ποιήσει ἐκποδῶν τὸν ἀνήλικον ἀνεψιόν του, δοῦκα Ιωάννην Γαλεάσον, μίδιν τοῦ ἐτεί 1476 δολοφονηθέντος τυράννου Μαρία Σφόρτσα, ἐπὶ τῷ δολιῷ σκοπῷ τοῦ ν' ἀναρριχηθῆ ἀυτὸς εἰς τὸν χρημάτοντα θρόνον τοῦ δουκάτου τῶν Μεδιολάνων.

Ἐναντίον τοῦ Λουδοβίκου Σφόρτσα ζοφερὰ ἐχθρότητος νέφη ἡγέρθησαν ἐν Γαλλίᾳ, τὸ περιστατικὸν δὲ τοῦτο ἐπωφελήθη ὁ Λεονάρδος, ἵνα προσφέρῃ τῷ δουκὶ τὰς ὑπηρεσίας του. Τῷ ἔγραψε λοιπὸν ἐν μεταξὺ τῶν χειρογράφων του ἀνεύρεμὲν μόρμημα, ἐν ᾧ προσπαθεῖ νὰ τῷ ἀποδείξῃ, ὅτι αὐτὸς — ὁ Λεονάρδος — ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν εἶνε ἵσος πρὸς μυριάδας μαχητῶν. Λέγει πρὸς τοὺς ὄλλοις, ὅτι εἶνε ἱκανὸς νὰ κατασκευάσῃ κινητὰς γεφύρας, μὴ δυναμένας νὰ καταστραφῶσιν ὑπὸ τοῦ ἐχθρικοῦ πυρός, ἀλλὰ μᾶλλον ἐχούσας τὴν ἰδιότητα δυνάμει τὸν ἀδιατέρας τινὸς μηχανῆς ν' ἀνατινάξωσιν εἰς τὸν ἀέρα πάσαν ἐχθρικὴν γέφυραν, ἀναφέρει προσέτι καὶ τὴν ἐφεύρεσιν ἐνὸς πυροβόλου καὶ ἄλλων βρότολοιγῶν μηχανημάτων, εἰς τὸ τέλος δὲ καὶ ὡς ἐν παρόδῳ προσθέτει, ὅτι ἔχει καὶ γνώσεις τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ ζωγραφικῆς καὶ μπόσχεται νὰ κατασκευάσῃ κολοσσιαῖον ὁρειχάλκινον ἀγαλματα τοῦ Ἰσχυροῦ Φραγκίσκου Α'. Σφόρτσα πρὸς μνήμην αἰώνιον τοῦ δνόματος τοῦ μεγάλου πολεμιστοῦ καὶ δλου τοῦ ἐνδόξου οἴκου του. Περὶ δὲ τῆς προσφιλοῦς του μουσικῆς δ Λεονάρδος οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην μνείαν κάμνει ἐν τῷ ὑπομνήματί του.

Ο Λουδοβίκος, φαίνεται, δλίγην ἀπέδωκε σημασίαν εἰς τὰς πολεμικὰς ἐφεύρεσις τοῦ Λεονάρδου, ἐδέχθη δὲ μόνον τὴν περὶ κατασκευῆς τοῦ κολοσσιαῖου ἀγάλματος τοῦ Φραγκίσκου πρότασίν του, διότι προεκάλεσε τὸν καλλιτέχνην εἰς τὴν αὐλήν του ἐν Μιλάνῳ καὶ τὸν διέταξε ν' ἀρχίσῃ τὰς προκαταρκτικὰς ἐργασίας διὰ τὸν ὁρειχάλκινον ἀνδριάντα. Λέγεται ὅτι ὁ Λεονάρδος 16 δλόκληρα ἔτη εἰργάσθη εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, τὸ δόπιον ὅμως εἶνε βέβαιον, ὅτι κατεστράφη ὑπὸ τῶν γαλλικῶν σφαιρῶν τῷ 1499, καθ' ὃν χρόνον διέλλοις ἐποιιόρκουν τὸ Μιλάνον.

Τὸ κυριώτερον ὅμως ἔργον τοῦ Λεονάρδου δχι μόνον καθ' δλην τοῦ τὴν ἐν Μεδιολάνοις διατριβήν, ἀλλὰ καὶ καθ' ἀπάντα τὸν καλλιτέχνικὸν βίον τοῦ εἶνε δ περιφημός καὶ

πασίγνωστος „Μυστικὸς Δεῖπνος“. Ο καλλιτέχνης παριστάνει διὰ τῆς γραφίδος του ἀκριβῶς τὴν στιγμήν, καθ' ἥν δὲ Ἰησοῦς λέγει: „Ἄμην λέγω ὑμῖν, ἡτὶ εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με“. Οἱ λόγοι οὗτοι ἀποτελοῦσι τὴν υπόθεσιν τῆς εἰκόνος, ἐν ᾧ παρουσιάζονται αἱ κινήσεις τῶν ἀποστόλων διάφοροι συμφώνως πρὸς τὸν χαρακτῆρά των. Η διακόσμησις τῆς εἰκόνος εἶναι ἀπλῆ, η δὲ διάταξις τῶν προεώπων γίνεται ἀφ' ἐκυτῆς ὡς ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν αἰσθημάτων ἐκάστης μορφῆς προερχομένη.

Ἐν ἑτεῖ 1515 ὁ Λεονάρδος, προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Καρδιναλίου de' Medici, μετέβη εἰς Ρώμην, ὅπου Λέων ὁ Γ. εἶχεν ἀναβῆ τὸν παπικὸν θρόνον, συμπαρέλαβε δὲ μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τινας τῶν μαθητῶν, ὅθεν εἰκάζεται ὅτι εἶχε σκοπὸν νὰ ἐγκατασταθῇ, η τούλαχιστον ἐπὶ μακρὸν χρόνον νὰ διατείψῃ ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ Πάπα. Ἐνταῦθα ἔφθασεν ἀκριβῶς καθ' ὃν χρόνον ὁ νεαρὸς Ραφαὴλ καὶ ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος ἡμιλλῶντο τίς γὰρ ὑπερτερήσῃ τοῦ ἑτέρου κατὰ τὴν παραγωγὴν τῶν λαμπροτέρων τοῦ ὡραιοτέρου πνεύματος προϊόντων. Πολὺ πιθανόν, ὅτι καὶ ὁ Λεονάρδος ἔλαβε παρὰ τοῦ Πάπα τὴν ἐντολὴν νὰ ζωγραφήσῃ εἰκόνα τινά, ἀλλ' οὐτος, ἀπ' ἐναντίας, ἡρκέσθη μόνον εἰς τὸ νὰ κάμνῃ μελέτας περὶ χρωμάτων, νὰ λύῃ μαθηματικὰ προβλήματα καὶ νὰ ἐπεξεργάζεται τὰς πραγματείας καὶ διατριβάς του περὶ τῆς πτήσεως καὶ ἀεροπορίας, περὶ ὡν ἀλλοτε, ἐν προηγουμένοις τῆς „Κλειοῦς“ τεύχεσιν, ἔχομεν ὄμιλησει τὰ δέοντα.

Εἰς τὰς συναναστροφάς, εἰς τὰς ὁποίας συχνάκις ἐσυνεί-

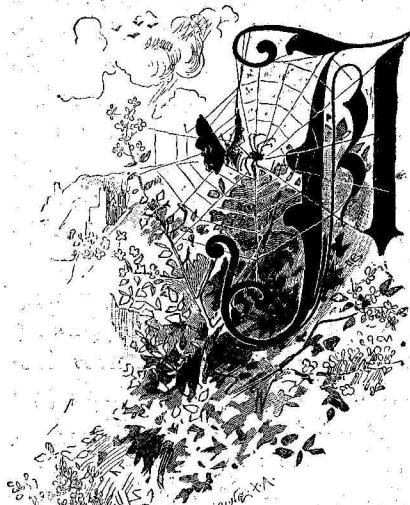
θιέται νὰ προσκαλῇ ὅλους τοὺς φίλους καὶ γνωρίμους του, ἢ προειδετέρα τῶν διασκεδάσων του ἦτο γὰρ ἐκπλήττη αὐτοὺς διὰ τῆς ἐπιδεξεως νέων καὶ ὅπ' αὐτοῦ ἐφευρεθέντων μηχανικῶν καὶ χημικῶν μηχανημάτων. Ἐπαρουσίαζε κήρινα κῶνα μηχανικῶν ἵπταμενα, ἐσχεδίαζε μικρά, αὐλοῦντα καὶ φθεγγόμενα νευρόσπαστα κλπ. μετ' ὅλην δὲ ἀφῆκε τὴν Ρώμην καὶ μετέβη εἰς Φλωρεντίαν. Φραγκίσκος δὲ Α'. βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, ἐπιστεφθεὶς κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου τὴν ἄνω Ιταλίαν, ἐξήτησε νὰ ἰδῃ καὶ τὸν ἡμέτερον καλλιτέχνην, καὶ προεκάλεσεν αὐτὸν εἰς Γαλλίαν, ὡς ζωγράφον τῆς αὐτῆς ἀντίτης ἐπησίου μισθοῦ 700 σκούδων (4000 δραχμῶν τετράπου).

Ο Λεονάρδος ἀπῆλθεν εἰς Γαλλίαν τῷ 1516, τῇ δὲ 2. Μαΐου 1519, ἐν μέσῳ τῶν προπαρασκευαστικῶν ἐργασιῶν, πρὸς πατασκευὴν πλωτῆς διώρυγος ἐν Orleannais, ἐπῆλθεν ὁ θάνατός του.

Η ἡμετέρα εἰκὼν, ξυλογραφηθεῖσα κατὰ τὴν λαμπτρᾶν ἐλαιογραφίαν τοῦ Ιουλίου Σράδερ, παριστάνει τὴν ἐπιθαγάτιον τοῦ καλλιτέχνου ἀγωνίαν. Φραγκίσκος δὲ Α'. κύπτει ἐπὶ τοῦ ἀποδημήσαντος ἀθανάτου μετὰ συγκινήσεως καὶ ἀπεριγράπτου θλίψεως ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοιούτου ἀνδρός. Τοῦ Λεονάρδου η καὶ κατὸ τὸν θάνατον ἀκόμη ὥραίς κεφαλὴ ἀτενίζει μετὰ σωκρατικῆς ἀπαθείας τὸν θάνατον καὶ κλίνει τὸν αὐχένα πρὸ τοῦ δρεπάνου του, ἀλλὰ τὴν δάφνην, δι' ἣς οἱ σύγχρονοι ἐπέστεφαν αὐτήν, βλέπουσι καὶ θὰ βλέπωσιν οἱ μεταγενέστεροι αἰωνίως χλοερὴν καὶ θάλλουσαν.

ΦΙΛΙΣΤΩΡ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΙΚΩΝ ΠΤΗΝΩΝ.

πὸ ἀμνημονεύτων χρόνων, ἀπὸ τῶν χρόνων ἐκείνων, καθ' οὓς ὁ ἀνθρωπὸς ἥρχισε νὰ αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ προσοικειωθῇ τὴν φύσιν, νὰ γνωρίσῃ καὶ ν' ἀπολαύσῃ τὰς καλλονὰς αὐτῆς καὶ νὰ διαυμάσῃ τὰ τέλεια ἔργα της, μετὰ τοῦ βαθμιαίου σχηματισμοῦ τῆς γλώσσης, δι' ἣς ἔμελλε νὰ ἐκφράσῃ τὰ διαινοήματα καὶ τὰ αἰσθήματά της, κατέψυγεν η ὄλονεν ἀναπτυσσομένη καὶ ἐξημερουμένη ἀνθρωπότης καὶ εἰς τὰ ἄλλα τῆς φύσεως πλάσματα καὶ ἀντικείμενα, καὶ ἐκεῖ ὅπου η γλῶσσα τῆς ήρνεῖτο νὰ τῇ ὑπακούσῃ, τὰ ἐλάμβανεν εἰς βοήθειαν ἐξεικονίζουσα τὰς ἴδεας της δι' αὐτῶν. Οὕτως ἐγεννήθη η λεγομένη Συμβολική, ἀναγέθεισα τὴν σήμερον εἰς ἴδιαίτερον ἐπιστημονικὸν ιλαδὸν καὶ ἀποτελοῦσσα ἔνα τῶν κυριωτέρων παραγόντων τῆς ἐμνολογικῆς, ἐμνογραφικῆς, ἀρχαιολογικῆς καὶ θεολογικῆς ἐπιστήμης. Δὲν εἶναι τοῦ προκειμένου νὰ εἰςέλθωμεν εἰς τὰ καθέκαστα τῆς ἀναπτύξεως τῆς Συμβολικῆς, οὐδὲ νὰ παρακολουθήσωμεν ἐν ἔκαστον ἔθνος, παλαιὸν η νεώτερον, εἰς τὴν ὄδον, η δὲ ἐτράπη δανειζόμενον παρὰ τῆς φύσεως τὰς εἰκόνας τῶν ζώων της, η τῶν λίθων της, πρὸς παράστασιν ἐνὸς οἰουδήποτε πράγματος, η

μιᾶς οἰαζδήποτε ἐννοίας. Άλλαι περιστάσεις καὶ ἐμβριθεστέρα τοῦ ἀντικειμένου μελέτη ἵστως μᾶς ἐπιτρέψωσιν ἀργότερον νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ συστηματικῶτερον νὰ καταδέσωμεν ἐνταῦθα τὰς ἡμετέρας σημειώσεις περὶ τῶν θηλαστικῶν, τῶν ἐρπετῶν καὶ τῶν ἀλλων ζώων, ὅσα οἱ ἀνθρωποι ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον μεταχειρίζονται ως σύμβολα πρὸς ἐξεικόνισιν μιᾶς ἴδεας των, η ἐνὸς πράγματος, περιοριζόμεθα δὲ τὴν σήμερον εἰς τὴν σύντομον ἀναγραφήν μόνον τῶν συμβολικῶν πτηνῶν, διότι ἐκπαλαι ταῦτα ἐπροτιμήθησαν ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης φαντασίας, καὶ ἐν ταῖς θρησκευτικᾶς παραδόσεις τῶν διαφόρων ἔθνων διαδραματίζουσι τὸ σπουδαιότερον πρόσωπον.

Πρῶτοι πάντων μνημονεύονται οἱ Αἰγύπτιοι ως δόντες εἰς τὰς εἰκόνας τῶν πτηνῶν συμβολικᾶς ἐννοίας, δὲ ἀρχαιτατος δὲ μῦθος των ἀναφέρει τὸν φοίνικα, τοῦ ὁποίου η παράδοσις μετεβιβάσθη κατόπιν καὶ εἰς τὴν μυθολογίαν τῶν Ελλήνων.

Ο φοίνιξ τῶν Αἰγυπτίων ην πτηνὸν ὅλως μυθῶδες, νομιζόμενον ὅτι εἶχε μεγάλην δύναμιν καὶ μορφὴν ἀετοῦ μετὰ πτερῶν πορφυροβαφῶν καὶ ἐπιχρύσων κατὰ τὰ ἄκρα. Κατὰ τὴν παράδοσιν μόνον εἰς καὶ μόνος φοίνιξ ὑπῆρχεν, οὐδὲ ἐστία ην ἄγνωστος εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Εἴη πεντακόσια ὅλον κληρονομοῦ ἔτη, μετὰ παρέλευσιν τῶν ὄποιων ἔκτιζε φωλεὰν ἐξ εὐώδους ζύλου καὶ λαμπτικῶν βιοτάνων, τὴν ὄποιαν κατόπιν ἤναπτε καὶ ἐκαίετο ἐν αὐτῇ, ἀλλ' ἐκ τῆς σποδοῦ ἀνίπτατο πάλιν ἀναγεννώμενος καὶ ἔζη ἀλλα πεντακόσια ἔτη, τὴν δὲ σποδόν του μετέφερεν εἰς τὴν ιερὰν πόλιν τοῦ Ἡλίου, ὅπου ἐφιλάσσετο ἐκ τῷ ναῷ. Περὶ τοῦ πτηνοῦ τούτου οἱ Αἴλιαι, καὶ γράφει τὰς ἔξτης: „Ἄνευ δὲ λογιστικῆς οἱ φοίνικες συμ-